

Föräldrar- vägen till framgång

“Bara de närmast sörjande” är ett uttryck som används ofta om publiken under cykeltävlingar i Sverige. Meningen kan låta negativ, men enligt forskning är föräldrar eller andra närståendes engagemang för en idrottare nödvändig om den ska nå landslagsnivå enligt en studier som gjorts internationellt och nationellt.

Resultaten från forskning runt om i världen och Sverige utmanar Pyramidmodellen, som många länder eftersträvar att följa för att få fram VM medaljörer. Modellen bygger på en bred bas med många deltagare på barn och ungdomsträningarna. Tanken är att de mest talangfulla ska identifieras i toppen efter att ha sparrats mot sina kompisar på träningarna som blir mer avancerade och specialiserade genom åren. Men för att nå landslagsnivå räcker det inte med att stå på toppen av pyramiden, omgivningen har på senare år uppmärksammats som en framgångsfaktor. Ekonomiska, mänskliga (tränare, kost rådgivare med flera) och materiella (anläggningar, utrustning med mera) resurser är viktiga parametrar för att få tävla i blågult.

Hela familjen med

“De ungdomar som åker runt i landet för att tävla gör det med hela familjen, alla är cykelintresserade och de flesta syskon tävlar också”, svarar en tränare för en svensk cykelklubb på frågan om hur föräldrarnas engagemang ser ut i deras förening.

Tränaren bekräftar resultat från båda nationell och internationell forskning. En svensk studie, finansierad av Riksidrottsförbundet, som nyligen gjorts på 328 landslagsidrottare från 53 olika grenar visar på hur det ser ut bland idrottsföräldrar i Sverige. Deltagarna fick svara på en omfattande enkät om familjeförhållande och idrott ur olika perspektiv. Resultatet presenterades i artikeln “ I föräldrars spår för framtida segrar” av Susanne Linnér.

Finnas med tidigt

Även om det största stödet ekonomiskt och materiellt behövs längre upp i tonnåren när idrottaren ska tävla på en högre nivå är föräldrarnas engagemang i föreningen viktigt från unga år. 75 procent av de som svarade på enkäten uppgav att deras föräldrar funnits med som aktivitetsledare, chaufför eller publik under träningarna när de var unga.

“De flesta föräldrar till våra ungdomar hjälper gärna till med små saker. Fixa fika, vara hjälptränare eller hjälpa till vid tävlingar är det många som gör, föräldraran är mer intresserade av sporten idag. Kanske beroende på motionsvågen. Men att få någon att vara huvudtränare är svårare, det är nästan bara föräldrar som också åker på tävlingar med barnen som tar den rollen”, säger tränaren Cycling Plus pratat med.

Vid motgångar är det viktigt med support från närstående. 80 procent av idrottsutövarna i enkätundersökningen svarade att de haft bra psykologiskt stöd från både mamman och pappan när en match eller tävling inte gått som denne tänkt sig.

Idrotten först

Föräldrarnas stödjande roll får större betydelse ju äldre barnet blir. Ofta anpassar föräldrarna sina egna liv efter barnets eller barnens intressen för att förutsättningarna ska blir optimala. Skjutsa till träningar på vardagskvällar, planera in semestrarna efter tävlingschemat och planera ekonomin efter utrustning som ska köpas.

Föräldrars engagemang har också varit en viktig parameter för de idrottare som hamnat utanför ett talangprogram men ändå nått stora framgångar.

“Idrotten måste gå före föräldrarnas egna intressen. Många förstår att deras barns idrott kommer kosta pengar och tycker det är okej. Vissa ungdomar har haft föräldrar som inte är intresserade av sporten men som ställt upp på alla vis ändå. ”, säger tränaren och flickar in att det är mycket annat som spelar roll för att få någn att fortsätta efter junioråldern.

“Det är mycket som händer i övre tonnåren som gör att tävlandet ibland väljs bort av den aktive trots föräldrastöd”.

Hela bilden

Bland de landslagsaktiva som svarade på enkäten hade många föräldrar som själva tävlat i samma idrott, ofta på en hög nivå. 54 procent av männen och 36 procent av kvinnorna hade en pappa som utövat samma sport, hälften av dem på en internationell eller nationell nivå. 30 procent svarade att deras mamma tränat och tävlat i samma idrott.

“Barnen får kanske möjlighet att prova på idrotten i unga år och lär sig tekniken tidigt. Så har föräldrarna kunskap om vad som krävs gällande material, träning och livet i övrigt för att utvecklas som idrottare”, svarar tränaren på frågan varför han tror att före detta elitaktiva föräldrar är en fördel.

Förutom vad föräldrarna gör på fritiden spelar utbildning och yrke en stor roll för att barnen ska nå landslaget. 59 procent svarade att deras mamma hade en högre akademisk utbildning, 41 procent var siffran bland papporna. Föräldrar med enbart grundskoleutbildning förekom i 12 procent bland papporna och fem procent av mammorna. Vanligast är att familjen äger sitt boende, oftast ett hus.

Internationella studier bekräftar att barn i högre socioekonomiska skikt har större tillgång till idrott. Där framkommer det också att föräldrar med barn som presterar bra resultat är mer benägna att ändra sin vardag för att barnet ska kunna utvecklas optimalt. Det kan gälla att bo där det är gynnsamt att träna och stryka sina egna intressen för att ägna tiden åt barnets tävlingar.

“Hos oss är det många som deltar i tävlingar på hemmaplan, de har inga problem med att tävla. Men att åka till en närliggande stad för att tävla är ett stort steg för många familjer. Många är nöjda med att gå på träningen, men är familjen igen “tävlingsfamilj” stannar det ofta där” säger tränaren.

Glastak

Artikelförfattaren till “ I föräldrarnas spår..” vill med studien diskutera Pyramidmodellen och rättvist idrottande: “Föräldrarna ska tycka att barnens idrottande och elitsatsning är viktig, men de ska också ha faktisk möjlighet att stödja barnen ekonomiskt, tidsmässigt och så vidare. Det handlar i sådana fall om att födas med rätt föräldrar“.

Hon tar upp ett socioekonomiskt glastak som kan hindra vissa ungdomar att klättra i pyramiden.

“Vi vet inte varför fler inte åker ut på tävlingar bland de som kommer på träningar. Något år har vi ordnat gemensam resa. Men det håller inte i längden då det är mycket material att hålla reda på och tid som ska tas från andra föräldrar. Sedan har vi inte haft någon efterfrågan från aktiva eller föräldrar”, säger tränaren.